

Lodewijk Ivo Crijs

De belofte van een arts

Veertig jaar huisarts
en geriater

De belofte van een arts

De belofte van een arts

Veertig jaar huisarts en geriater

Lodewijk Ivo Crijs

WALBURGERS

Alle patiëntencasussen zijn geanonimiseerd en onherkenbaar gemaakt.
Lezers kunnen contact opnemen met de auteur via lodewijkrijns@kpnmail.nl

Ontwerp omslag: © DPS design & prepress studio
Afbeelding voorzijde omslag: © Shutterstock
Afbeelding achterzijde omslag: Marit Kersten
Ontwerp binnenwerk: Crius Group, Hulshout
Tekstcorrectie: Paul Kersten

ISBN 9789464561449
e-ISBN 9789464561456 (ePub)
NUR 870

© 2024 L.I. Crijns, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen
© 2024 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

Inhoud

Voorwoord Prof. dr. Mart van Lieburg	8
Voorwoord Marije Gordinou de Gouberville	10
1 De Eed van Hippocrates	11
2 Proloog: het Academisch ziekenhuis in Groningen	15
3 1977-1978: hartenjongen bij thoraxchirurgie in Groningen	19
4 1977: academische arrogantie: dokter Van der Meer – neuroloog	25
5 1977: een kopje thee	29
6 1978: mijn Bijna-Doodervaring	33
7 1978: Agua de Dios, een leprozenkolonie in Colombia	39
8 1978: Agua de Dios, Colombia, drieduizend leprapatiënten	43
9 1979: de academische hiërarchie	47
10 1979: de eerste levertransplantatie ter wereld	51
11 1980: in het ziekenhuis	55
12 1980: psychiatrische inrichting Groot Graffel in Warnsveld – aandacht	59
13 1981: de aortabroek	63
14 1981: Curaçao – ooggetuige	65
15 1981: losgeschoten tube in Ziekenzorg	71
16 1982: in het veen	77
17 1982: huisartseninstituut Groningen	81
18 1982: ‘Moet kunnen’	83
19 1983: Appie	85
20 1983: dood of toch niet?	89
21 1984: Oude Bildtzijl	95
22 1984: weekenddienst aan het Friese Wad	99

23	1984: gedaanten van de dood	103
24	1988: Gait	109
25	1984: mevrouw Kootstra – niets kunnen doen	113
26	1986: in het ziekenhuis ga je dood	117
27	1986: Sjoerd van de Nieuwe Bildtdijk	123
28	1987: de heer Boers	127
29	1987: wonen aan het Wad	133
30	1987: een psychotische boer	135
31	1987: meneer De Vries	139
32	1988: een <i>solutio placenta</i> op de Oude Bildtdijk	143
33	1993: toch zwanger!	147
34	1993: Deventer, Riagg IJsselland	149
35	1993: mevrouw Nachtegaal	155
36	1994: Wieger van Herfst	161
37	1996: mevrouw Rozenberg	165
38	1997: geesten	169
39	1998: Jo in Broekland	173
40	1998: Ida Gerhardt	175
41	1998: een bloeiende psychose in Lochem	179
42	1998: Jan	183
43	1999: overgoten met spiritus	187
44	2003: <i>diverticulitis</i> in verpleeghuis de Meent	191
45	2004: de heer Macon	197
46	2013: misbruik	201
47	2013: dokter Van Berckel	205
48	2018: de tweede generatie	213
49	2019: het gewone leven van alledag	219
50	Epiloog	223
	Dankwoord	225
	Literatuur	227
	Register	231

Opgedragen aan al mijn leermeesters in de geneeskunde.

Voorwoord

Prof. dr. Mart van Lieburg

‘Het leven is kort, de kunst is lang, de gelegenheid vluchtig, het onderzoek bedrieglijk, het oordeel moeilijk’. Het bekende aforisme van Hippocrates dringt zich op bij de caleidoscopische beelden uit het leven van Lodewijk Ivo Crijns. Zijn relaas over het dokterworden en dokter-zijn bevestigen de wijsheid van de Griekse priester-medicus. Terwijl menig dokter de auteur is voorgegaan in het terugblikken op een langjarig doktersbestaan, levert zijn relaas vol herinneringen en overwegingen geen doorsnee levensverhaal. Zigzaggend door de veelomvattende wereld van de medische zorg, geografisch reizend tussen Waddenkust en Drielandenpunt, zoekend naar steunpunten in het denken over lichaam, ziel en geest, bewust van het hogere dat het alledaagse omvat, maakt Crijns ons medereiziger op het dubbelspoor van zijn autobiografische reminiscenties. Op het ene spoor richt zijn aandacht zich op de beschrijving van de zorgvragen uit zijn dagelijkse praktijk en de ontmoetingen met mensen die hun hoop op zijn geneeskundige raad en daad hebben gevestigd. Op het andere spoor is de focus gericht op de schrijver van dit egodocument en verscherpen zich geleidelijk de contouren van een bijzondere levensloop, of beter, het verloop van het leven van een bijzondere dokter. Daar gaat het over de persoonlijke beleving van het doktersbestaan, over de gekoesterde idealen van het hulpverlener-zijn, over de verantwoording van een praktijkvoering volgens de regelen der kunst. En vooral over de diepere betekenis van de professionele arts-patiëntrelatie waarin de medicus de zorgverlening ervaart als ontmoetingen met de ander die meer is dan een drager van ziekte of een klager van

nood. Crijns' existentiële momenten van een bijna-doodervaring, zijn geloofservaring en zelfs Christus-verschijning, en zijn ontdekkingstocht in het antroposofische denken maken deze ontmoetingen met de ander tegelijk ontmoetingen met de Ander.

Tegen de achtergrond van dit Christus-medicus motief wordt de lezer in *De belofte van een arts* meegevoerd op beide niveaus van het feitelijke doktersbestaan in de decennia rond de millenniumwisseling. Crijns' boek geeft zicht op de ontwikkeling van de geneeskunde in een tijdvak van ongekende medische vooruitgang, en versterkt tegelijk het besef dat deze ontwikkeling een meer omvattende context heeft dan alleen de natuurwetenschappelijke en dat zij niet in alle opzichten gelijke tred heeft gehouden met de menselijke maat. De lezer die Crijns volgt op het dubbelspoor van zijn autobiografische bespiegelingen beseft al snel geen standaardbiografie in handen te hebben. Maar juist dat besef maakt het meekijken in zijn levensspiegel tot een bijzondere, leerzame en niet zelden verrijkende ervaring.

Prof. dr. Mart van Lieburg

Voorwoord

Marije Gordinou de Gouberville

In dit van harte aanbevolen boek van Lodewijk Crijsn leest u historische medische verhalen afgewisseld met grappige anekdotes. Lodewijk begon in 1973 met de studie tandheelkunde in Groningen. Dit onderwerp bleek te smal en hij besloot over te stappen naar de studie medicijnen. Een ontdekkingsreis in de medische wereld begon. Tijdens zijn studie deed Lodewijk gedurende een half jaar werk in Colombia in een leprakolonie. Als coassistent in Groningen maakte hij de eerste levertransplantatie ter wereld mee. Als huisarts in Drenthe en Friesland, en later als sociaal geriater in het hele land zag hij vele patiënten en ook in zijn persoonlijke leven werd hij geconfronteerd met ziekte en gezondheid.

Al deze ervaringen waren inspiratie voor korte verhalen. Deze zijn zeer leeswaardig, soms grappig, en de historische weetjes waarmee de hoofdstukken doorspekt zijn geven de lezer een kijkje in de medische wereld in verschillende tijdsperiodes. Het is ook te merken dat Lodewijk zich niet alleen in de medische dilemma's verdiept maar ook in de patiënt als mens.

Het boek geeft inkijk in een leven volgens de Eed van Hippocrates, en laat zien hoe een arts ten dienste staat van zijn patiënten. Zijn werk als arts staat centraal in zijn leven. Als schrijver weet hij dit mooi te verwoorden.

Voor zowel mensen met als zonder medische achtergrond is dit een interessant boek. Wilt u bijvoorbeeld weten wat een hartenjongen voor een baan heeft? Ik wens u veel leesplezier met deze boeiende verhalenbundel.

Marije Gordinou de Gouberville, chirurg

HOOFDSTUK 1

De Eed van Hippocrates

De Eed van Hippocrates is de eed waarmee artsen zichzelf verplichten de geneeskunst naar eer en geweten te zullen uitoefenen. Deze is opgesteld in het Oud Grieks en is vernoemd naar de Griekse arts Hippocrates, die omstreeks 400 voor Christus zijn leerlingen aan het Asklepieion op het eiland Kos deze belofte liet afleggen. In het ‘gebed van de arts’ van de joodse arts Maimonides legt de arts zichzelf eenzelfde plicht op.

In 1878 wordt in Nederland een artseneed ingevoerd, die is gebaseerd op de Eed van Hippocrates. Deze artseneed wordt door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Geneeskunst in 2003 enigszins gewijzigd. De arts kan de belofte afleggen of de Eed van Hippocrates: ‘Zo waarlijk helpe mij God almachtig.’

400 voor Christus: de Eed van Hippocrates

‘Ik zweer bij Apollo de genezer, bij Asclepius, Hygieia en Pancea en neem alle goden en godinnen tot getuige, om naar mijn beste oordeel en vermogen de volgende eed aan te houden, zolang ik mag beschikken over mijn vermogens en verstandelijk inzicht ten einde toe.

Ik zal naar mijn beste oordeel en vermogen en om bestwil mijner zieken hun een leefregel voorschrijven en nooit iemand kwaad doen. Nooit zal ik, om iemand te gerieven een dodelijk middel voorschrijven of een raad geven, die als hij wordt gevolgd, de dood tot gevolg heeft. Nooit zal ik een vrouw een instrument voorschrijven om een miskraam op

te wekken. Maar ik zal de zuiverheid van mijn leven en mijn kunst bewaren. Het snijden van de steen zal ik nalaten, ook als de ziekte duidelijk is; ik zal dit overlaten aan hen die hierin bekwaam zijn. In ieder huis waar ik binnentreed, zal ik slechts komen in het belang van mijn patiënten.

Mijn leermeester zal ik eren en liefhebben als mijn ouders; ik zal in gemeenschap met hem leven en zo nodig mijn bezit met hem delen, de kunst leren zonder vergoeding en zonder dat daartoe een schriftelijke belofte nodig is. Aan de kinderen van mijn leermeester en aan de leerlingen die verklaard hebben zich aan de regelen van het beroep te zullen houden, aan hen allen zal ik zonder vergoeding de grondslagen van de geneeskunst leren.

Al hetgeen mij ter kennis komt in de uitoefening van mijn beroep of in het dagelijks verkeer met mensen en dat niet behoort te worden rondverteld, zal ik geheim houden en niemand openbaren.

Moge ik, als ik deze eed getrouwelijk houd, vreugde vinden in mijn leven en in de uitoefening van mijn kunst, maar moge het tegenovergestelde het geval zijn indien ik hem schend.

Ik zal mij verre houden van iedere welbewuste slechte daad en van elke verleiding, in het bijzonder van de geneugten der liefde met mannen of vrouwen, of zij vrij zijn of slaaf. Onberispelijk en godvrezend zal zowel mijn privéleven zijn als de uitoefening van mijn beroep. Zo zal ik het beroep van arts in ere houden.

Zo waarlijk helpe mij God almachtig.'

1100 na Christus: Maimonides (1138-1204), joods geneesheer

Het ochtendgebed van Maimonides:

'Beziel mij met de liefde tot de geneeskunst en tot uw schepselen.

Laat niet toe dat geld, roemzucht of geldingsdrang mijn daden zullen beïnvloeden, want dat zijn de vijanden van de waarheid,

die mij gemakkelijk van mijn plicht, uw kinderen wel te doen, kunnen afhouden.

Verruim mijn hart, zodat ik steeds bereid ben arm en rijk, vriend en en vijand, zwart en blank, de goede en de kwade te helpen.

Schenk mijn zieken vertrouwen in mij en in mijn kunst.

Laat mij in de lijder alleen de mens zien, zodat zich geen vreemde gedachten aan mij opdringen, maar al mijn ervaring en kennis mij geheel ten dienste staan hem te helpen. Eenzaam en kwetsbaar verheft zich de stille toren der overpeinzing, die waakt over het welzijn der mensen.

Verban van hun legerstede de kwakzalvers, de zogenaamd belangstellende familie of kennissen, die uit ijdelheid de beste bedoelingen van uw dienaren verijdelen en uw schepselen in de dood voeren.

Omgord mijn lendenen met een pantser wanneer onkundigen mij bespotten, opdat mijn geest ongekwetst blijve en ondanks allerlei invloeden de waarheid oprecht zoeke.

Verleen mij geduld en zachtheid wanneer een zieke mij weerstreeft.

Verleen mij gematigdheid in alles, behalve in mijn verlangen naar kennis. Verleen mij bovenal bescheidenheid, opdat hoogmoedige gedachten over mijn bekwaamheid verre van mij blijven.

Geef mij de wil, de kracht en de gelegenheid mijn kennis te verrijken. Mijn geest kan vandaag dwalingen erkennen, waarvan hij gisteren het bestaan niet kon vermoeden.

De kunst is verheven, maar ook het verstand van de mensen schrijdt voort.'